

SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ, O.S.

CZECH CONSUMER ASSOCIATION

Spotřebitel a producent

Etika – kvalita – komunikace

Ing. Libor Dupal, předseda SČS

Ing. Irena Michalová, SČS

SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ, O.S.
CZECH CONSUMER ASSOCIATION
www.konzument.cz

Podnikatelská etika a spotřebitelé

- Etika na trhu
- Kvalita
- Komunikace

Podnikatelská etika a spotřebitelé

Nekalé obchodní praktiky

Nabízení

- ... označování, propagace a obchodní úprava potravin
..., jakož i informace poskytované o nich jakýmkoli
médiem nesmí uvádět spotřebitele v omyl. (Nař.
178/2002/ES)

Podnikatelská etika a spotřebitelé

Nekalé obchodní praktiky

Zákon na ochranu spotřebitele (634/1992/Sb.):

Obchodní praktiky jsou považovány za klamavé, pokud podnikatel

- uvádí jako přednost nabídky práva, která vyplývají spotřebiteli přímo ze zákona;

Nařízení č. 1169/2011/ES o poskytování informací o potravinách spotřebitelům

Informace nesmějí být zavádějící, (čl. 7, odst. I)

- c) Vyvoláváním dojmu, že dotčená potravina má zvláštní charakteristiky, pokud všechny podobné potraviny mají ve skutečnosti stejné charakteristiky“.

Podnikatelská etika a spotřebitelé

Nekalá
obchodní
praktika

Podnikatelská etika a spotřebitelé

Nekalé obchodní praktiky

Platná legislativa pro mléko a bílé jogurty nepřipouští přídavné látky – konzervanty.

Proto nesmí být informace „bez konzervačních látek“ uvedena na obale či jiným způsobem v reklamě apod.

OKURKY SALÁTOVÉ

Země původu:

Rumunsko,
Bulharsko,
Španělsko,
Řecko

SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ, O.S.

CZECH CONSUMER ASSOCIATION

RAJČATA:

Země původu:

Nizozemsko, Belgie,
Polsko, Španělsko

SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ, O.S. ★

★ CZECH CONSUMER ASSOCIATION

KVĚTÁK

Země původu:

Česká republika,
Polsko,
Německo,
Nizozemí,
Rakousko

OD ČESKÝCH FARMÁŘŮ

Kvalita potravin a spotřebitel

Pro spotřebitele zůstává otázka kvality výrobku jednou z nejobtížněji zjistitelných informací;

- Je kvalita zcela řešitelná pomocí regulace?
- Může se spotřebitel „svobodně“ rozhodovat?

Spotřebitel je vystaven tlaku reklamy, lákavých obalů, informací, značek a dalších způsobů nabídky zboží (včetně ceny).

- *Je reklama a označení způsobem předání informace o kvalitě?*

Kvalita potravin a spotřebitel

- Kvalita potravin
 - Co si spotřebitel žádá?
 - Co očekává?
 - Jak se může orientovat?

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

- Senzorické posouzení (zkušenost)
- Označení třídy jakosti
- Informace o složení
- Označení země původu
- Dobrovolné značky (kvality)
- Výživová, nutriční a zdravotní tvrzení

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

■ **Senzorické posouzení (zkušenost)**

Posouzení vzhledu, chuti, vůně, textury, ...

Příklady:

- Pečivo
- Káva
- Čaj
- Koření
- Maso

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

■ Označení třídy jakosti

Příklady:

Ovoce, zelenina - jablka, okurky, česnek...

Sterilovaná zelenina - třídění podle velikost zrn (hrášek, kukuřice apod.

Ale také: **Šunka nejvyšší jakosti, šunka výběrová, šunka standardní**

Hovězí maso balené nebo zabalené: **mladý býk, býk, volek, jalovice nebo kráva**

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

■ Informace o složení (a způsobu zpracování)

Každá potravina (s výjimkou jednodruhových) musí být označena slovem SLOŽENÍ.

Uvedení významných složek potravin a obsahu

Příklady:

ovocné složky v džemu, procento kakaa v čokoládě,
obsah oříšků v čokoládě, složení baleného mletého masa,
obsah přidané vody ve zmrazených rybách

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

Informace o složení (a způsobu zpracování)

■ Vliv zpracování na obsah vody

Zmrazené ryby – povinný údaj o obsahu přidané vody

Přidaná voda nemusí být na obalu uvedena, pokud je aplikována se záměrem vyrovnání úbytku odpařením. Pokud je na obalu uvedeno, že výrobek obsahuje fosforečnany, je prakticky jisté, že voda byla přidaná.

Kolik platíme za přidanou vodu

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

Trvalý problém:

voda ve zmrazeném filé

Na povrchu - ochranná glazura – do 5 % by stačilo

V rybí svalovině - vázaná fosforečnany až 50 % (D-test)

Legislativa : uvádět obsah vody na obalu pokud je více jak 5 %

Pokud výrobce uvede, že výrobek obsahuje glazuru, vyhne se kontrole.

■ „Náhražky“ v masných výrobcích –

sója mouky škroby

Kvalita – zdraví – cena ???

Buřty, opékačky, výrobní salám

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

Značky a známky kvality

Zaručeně tradiční speciality

NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) č. 158/2011

o zápisu názvu do rejstříku zaručených tradičních specialit

Úřední Věstník EU, ze dne 21. 2. 2011

Špekáčky,

Lovecký salám

Spišské párky

Liptovský salám

Seznam výrobků České republiky, které nesou některý z chráněných názvů:

**ZTS - Zaručeně tradiční specialita,
CHOP - Chráněné označení původu**

Název výrobku / Typ chráněného názvu s chráněnými názvy

- Lovecký salám ZTS
- Špekáčky ZTS
- Liptovský salám ZTS
- Spišské párky ZTS
- Olomoucké tvarůžky CHZO
- Zlatá Niva CHZO
- Jihočeská Niva CHZO
- Třeboňský kapr CHZO
- Pohořelický kapr CHOP
- Brněnské pivo/Starobrněnské pivo CHZO
- Březnický ležák CHZO Budějovický měšťanský var CHZO
- Budějovické pivo CHZO
- Pivo Černá Hora CHZO
- České pivo CHZO
- Českobudějovické pivo CHZO
- Hořické trubičky CHZO
- Chelčicko-lhenické ovoce CHZO
- Chodské pivo CHZO
- Karlovarské oplatky CHZO
- Karlovarské trojhránky CHZO
- Karlovarský suchar CHZO
- Lomnické suchary CHZO
- Mariánskolázeňské oplatky CHZO
- Pardubický perník CHZO
- Štramberské uši CHZO
- Znojenské pivo CHZO
- Nošovické kysané zelí CHOP
- Český kmín CHOP
- Chamomilla bohemica CHOP
- Všecká cibul eCHOP
- Žatecký chmel CHOP

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

Značky a známky kvality

■ Loga pro ekologické zemědělství

Garance splnění přísných podmínek ekologického. Biopotraviny vyrobené v ČR musí být označené jak národní značkou, tzv. biozebrou, tak i novým evropským logem.

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

- **Značky a známky kvality**
- **Označení země výroby, země původu**

Informace uvedena přímo na výrobku - jen některé druhy výrobků (ovoce, zelenina, výrobky živočišného původu)

- Orientace podle čarového kódu
- Orientace podle jména výrobce – ale: viz máslo

Pro spotřebitele netransparentní a zavádějící

- **Český výrobek – garantováno Potravinářskou komorou**

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

■ Značky a známky kvality

■ Původ – regiony

■ Regionální potravina

Kampaň (podpořená MZe ČR)
zaměřená na podporu regionálních
potravin - regionální charakter
výrobku, deklarace výjimečných
kvalitativních znaků.

■ Regionální značky „Domácí výrobky“

Koordinace Asociací regionálních značek
a podporováno MŽP

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

Značky a známky kvality

- Značka KLASA
 - Udělována ministrem zemědělství již od roku 2003 (nejdříve domácím kvalitním výrobkům).
 - Značku spravuje od 2004 Oddělení marketingu Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF).

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

Značky a známky kvality

- Značka CZECH MADE
 - Uděluje pro výrobky v rámci nejrůznějších odvětví průmyslu, tak i pro služby. Její potenciál je velmi široký, založeno i na posouzení 3. stranou a nezávislou komisí.
 - Spravuje Sdružení pro oceňování kvality, o.s.

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

Značky a známky kvality

- Vím, co jím

Cílem programu je co nejjednodušší cestou spotřebitelům představit nutričně vyvážené potraviny.

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

Značky a známky kvality

- Logo "Zdravá potravina.cz"
Má informovat spotřebitele, že daná potravina, **neobsahuje přídavné látky, tzv. Éčka, a umělá aroma**.
- Certified E-Friendly Food (CEFF)
Nový soukromý projekt - chce označovat potravinářské výrobky bez obsahu **škodlivých Éček**

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

???

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

Loga na
potravinách:

Průvodce
zmateného
spotřebitele

Jak se může spotřebitel orientovat v kvalitě potravin?

- Výživová (nutriční) a zdravotní tvrzení – pomoc spotřebiteli?

Výživová a zdravotní tvrzení

■ Výživová tvrzení

- Nařízení EPaR č.1924/2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin
- Každé tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že potravina má určité prospěšné výživové vlastnosti, které (pro oblasti energetické hodnoty, obsahu živin či jiných látek)
 - poskytuje
 - poskytuje ve snížené nebo zvýšené míře nebo
 - neobsahuje.

Výživová a zdravotní tvrzení

■ Zdravotní tvrzení

- (5) „zdravotním tvrzením“ se rozumí každé tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že existuje souvislost mezi ... potravinou (její složkou) a zdravím;
- 6) „tvrzením o snížení rizika onemocnění“ se rozumí každé zdravotní tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že spotřeba určité ... potravy (složky) významně snižuje riziko vzniku určitého lidského onemocnění;

Výživová a zdravotní tvrzení

- Aplikace zdravotních tvrzení
 - doplňky stravy
 - mnoho příkladů nepovoleného použití
 - např. prostředky na hubnutí

Příklad inzerce z novin

**Objevte Slimactiv
a zhubněte až 35 kilo**

Je to nejjistější a nejrychlejší prostředek na hubnutí díky dvojitému účinku Slimactivu

ÚČINEK Č. 1 Odstraní tuk tam, kde jiné tradiční odtučňovací kúry neuspěly (břicho, boky, zadek, stehna).

ÚČINEK Č. 2 Aktivně a trvale brání ukládání tuku v buňkách.

DÍKY TĚMTO KAPKÁM SE ZBAVÍTE VŠECH SVÝCH PŘEBYTEČNÝCH KIL!

Tyto kapky odstraní tuk jako slunce tající sněh. Každých 5 dnů budete vážit o 3,7 kg méně. Výsledek je zaručen!

Po 62 kilo

Před 97 kil

Upozornění: Pokud chcete, aby Slimactiv účinkoval 100 %, pak se nesmíte omezovat, protože stres vyvolaný dietou snižuje účinnost aktivních složek obsažených ve Slimactivu.

Zakázané tvrzení
rychlost
hmotnostního
úbytku

**Objevte Slimactiv
a zhubněte až 35 kilo**

Je to nejjistější a nejrychlejší prostředek na hubnutí díky dvojitému účinku Slimactivu

ÚČINEK Č. 1 Odstraní tuk tam, kde jiné tradiční odtučňovací kúry neuspěly (břicho, boky, zadek, stehna).

ÚČINEK Č. 2 Aktivně a trvale brání ukládání tuku v buňkách.

DÍKY TĚMTO KAPKÁM SE ZBAVÍTE VŠECH SVÝCH PŘEBYTEČNÝCH KIL!

Tyto kapky odstraní tuk jako slunce tající sněh. Každých 5 dnů budete vážit o 3,7 kg méně. Výsledek je zaručen!

Před
97 kil

Po
62 kilo

Zhubla jsem 35 kil díky Slimactivu. Vrátila se mi chuť do života.

Upozornění: Pokud chcete, aby Slimactiv účinkoval 100 %, pak se nesmíte omezovat, protože stres vyvolaný dietou snižuje účinnost aktivních složek obsažených ve Slimactivu.

Věřte, nevěřte NANOSÉRUM

- Několik stříknutí – namísto dezertu !

Tabletky na hubnutí jen škodí organismu.

Vyzkoušejte raději nanosérum, které neničí váš žaludek a je 200 x účinnější díky nanotechnologiím než jakékoliv tabletky!

Nanoséra jsou zcela přírodní přípravky! Žádná chemie!

Díky nanotechnologii rozkládá tuk, revitalizuje a zpomaluje stárnutí pokožky.

Atd., atd.

No comment!

Výživová a zdravotní tvrzení

- Nařízení č. 432/2012, kterým se zřizuje seznam schválených zdravotních tvrzení při označování potravin.
Použitelnost od 14.12.2012
- **Schválená zdravotní tvrzení** pro vitamíny, minerální látky a např. vlákninu z pšeničných otrub, ze zrn ječmene a ovsa, žitnou vlákninu, vlašské ořechy, vodu, živé jogurtové kultury, rostlinné steroly, laktulózu, kreatin, kys. DHA, kys. linolovou, kys. linolénovou, žvýkačky bez cukru, některé další položky.
- Např. **pro probiotické kultury nebylo schváleno dosud žádné souhlasné zdravotní tvrzení**

Výživová a zdravotní tvrzení

Příklady:

Bílkoviny přispívají

- k růstu svalové hmoty
- k udržení svalové hmoty
- k udržení normálního stavu kostí

... pokud bílkoviny představují alespoň 12 %
energetické hodnoty potravin.

Výživová a zdravotní tvrzení

Železo přispívá

- k normálním rozpoznávacím funkcím;
- k normálnímu energetickému metabolismu;
- normální tvorbě červených krvinek;
- k normálnímu přenosu kyslíku v těle;
- k normální funkci imunitního systému;
- ke snížení míry únavy a vyčerpání;
- železo se podílí se na procesu dělení buněk.

... pokud činí minimální obohacení potravin železem 15 % ze 14 mg/100 g, což je doporučená denní dávka.

Etika podnikání ve vztahu ke spotřebiteli

Nová legislativa

- Nařízení č.1169/2011/ES o poskytování informací spotřebitelům
- Co může spotřebitel očekávat v souvislosti s tímto novým předpisem?

Komunikace

Česká technologická platforma pro potraviny

Založení PS - konec r. 2009

Mise: Komunikace vůči spotřebitelům s vyjadřováním **podpory užívání kvalitních potravin.**

Cíle:

- Podpora **orientace spotřebitele na kvalitu** potravin a jak mu napomáhat při rozhodování;
- Vysvětlování **podstaty některých technologií** zpracování potravin, na které jsou obecně zkreslené představy a kde spotřebitel může být takto omezován ve svém rozhodování.

Doporučení týkající se čitelnosti písma

→ velikost písma je však ovlivněna mnoha různými faktory

→ grafická úprava

→ velikost fontu, barva a kontrast

→ balení a potisk

NEPOUŽÍVEJTE

- příliš často podtrhávání
- příliš zhuštěné písmo
- příliš stylizované nebo dekorativní fonty
- řádky, na které se vejde málo slov
- příliš mnoho symbolů
- barvy se stejnými tonálními kontrasty
- obaly, které mohou znehodnotit čitelnost informací
- části obalů, které nejsou přímo a snadno dostupné

Vyjádření údaje o alergenech...

DOPORUČENÍ: požadavkům nařízení lze nejlépe vyhovět uvedením informace o alergenech **tučným písmem**

Event. je možné použít také

- tučné podtržené zvýraznění.

NEPOUŽÍVEJTE !

- odkazy hvězdičkou (*)
- barevné odlišení
- *odlišný font*
- *kurzívu*

VŽDY:

- bude nutné vzít v úvahu i jiné možné způsoby zvýraznění alergenů, mj. technickou proveditelnost a jiné (nařízení odkazuje na font, styl, barvu pozadí...)

Nutriční údaje (čl. 30 až 35)

Povinná velikost písma

povinné (čl. 9 odst. 1 písm. I)

"big 7"

- energie
- tuky
- nasycené MK

- sacharidy
- bílkoviny
- cukry a
- sůl

na 100 g / 100 ml

a dobrovolně na porci (musí být kvantifikován jejich počet)

v tabulce

(lineární formou pouze při nedostatku místa)

% podíl referenčních hodnot příjmu podle příloha XIII část B

Dovětek: "Referenční hodnota příjmu u průměrné dospělé osoby 8400 Kj/2000 kcal"

dobrovolně uváděné

pouze:

- mononenasycené MK
- polynenasycené MK
- polyalkoholy
- škrob
- vláknina
- vitamíny nebo minerály**

není povoleno

- uvést obsah
- cholesterolu
- TFA*

na 100 g / 100 ml

a dobrovolně na porci a v tabulce (nebo *lineární* formou)

dobrovolně zopakované

pouze energie

vyjádřena vždy na 100 g/ 100 ml

energie + cukry, tuky, nasycené MK, sůl

- energie - vždy na 100 g/ml a na porci
- ostatní - mohou být i jen na porci

- vždy na přední straně obalu ("hlavní zorné pole")
- může být i jinou formou než je tabulka - graficky

**Den
refere
hodnot